

Tarım Politikaları Literatürünün Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle İncelenmesi

Sema Ezgi YÜCEER ¹

Sibel TAN ²

Öz

Bu araştırmada 2000-2020 yılları arasında "Tarım Politikaları" alanında yapılmış bilimsel yayınlar bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenerek tarımsal destekleme politikaları konusunda yapılan çalışmaların zamansal evrimi ile literatürdeki durumunun sistematik ve kapsamlı bir şekilde ortaya konulması amaçlanmıştır. İncelenen yayınlar sonucunda elde edilen veriler görsel haritalama tekniğiyle resmedilmiştir. Bu bağlamda araştırma, tarımsal destekleme politikaları literatürüne genel bir bakış açısıyla değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Çalışmanın veri tabanı Scopus'tan erişilen toplam 1234 adet bilimsel yayından oluşturulmuştur. Görsel ağ analizini gerçekleştirmek için VOSviewer 1.6.15 paket programı kullanılmıştır. İncelenen literatür derlemesinde ana temalar; tarımsal destekler, üretim miktarı, ekim alanı, üretici kararı, refah, tarım sektörüne yatırım istekliliği, hane halkı harcamaları, üretim devamlılığı, kalkınma ve yoksulluk olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tarım Politikası, Görsel Haritalama, Bibliyometrik Analiz, VOSviewer

Investigation with The Bibliometric Analysis Method of Studies about the Agricultural Policy

Abstract

In the research, scientific publications in the field of "Agricultural Policies" between 2000-2020 were analyzed using bibliometric analysis method. The temporal evolution of the studies on agricultural support policies and the situation in the literature are presented in a systematic and comprehensive manner. The data obtained because of the examined publications were illustrated by visual mapping technique. In this context, the research makes it possible to evaluate the agricultural support policies literature from a general perspective. The database consists of a total of 1234 scientific publications accessed from Scopus. VOSviewer 1.6.15 package program was used to perform visual network analysis. Main themes in the reviewed literature review; the effect of agriculture supports on production amount, cultivation area, farmer decision, welfare, willingness to invest in the agricultural sector, household expenditures, production cost, development and poverty were examined.

Keywords: Agricultural Policy, Visual Mapping, Bibliometric Analysis, VOSviewer

JEL: Q0-Q1-Q18.

Geliş Tarihi (Received): 25.04.2022

Kabul Tarihi (Accepted): 14.11.2022

¹ Sorumlu yazar (Corresponding author), Araş. Gör, Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Çanakkale, semaezgiyuceer@comu.edu.tr, Orcid: 0000-0003-0169-2435

² Prof. Dr., Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Çanakkale, sibeltan@comu.edu.tr, Orcid: 0000-0002-4733-5874

GİRİŞ

Tarım, bir milyardan fazla kişiyi istihdam eden ve küresel GSYİH'nın %3'ünü oluşturan dünyanın en büyük sektörleri arasındadır (FAO, 2016). Sektör; nüfusun beslenmesini sağlama, ülkelerin ekonomilerine katkı sağlama, sanayi sektörüne girdi sağlama, uluslararası ticaret yoluyla döviz katkısı sağlama ve istihdama yaptığı olumlu katkılardan dolayı devamlılığının sağlanması gereken bir sektördür (Erdal ve Erdal, 2008; Sayın vd., 2015; Ataseven vd., 2020). Tarımda destekleme politikaları ile üretimin yönlendirilmesi, devamlılığının sağlanması, ürünlerin kalitesinin iyileştirilmesi, alternatif üretim yöntemleri ile ürün çeşitliliğine teşvik edilmesi ve kıt kaynakların etkin bir biçimde kullanımı sağlanmaktadır (Topcu, 2008). Ek olarak desteklemeler çiftçilerin gelirlerini arttırmak ve dolayısıyla da yoksulluğu azaltmak için önemli bir araçtır (Wu vd. 2019). Dolayısıyla taşıdığı stratejik önem nedeniyle tarım tüm gelişmiş ülkelerde ve Türkiye'de devlet tarafından sürekli desteklenen bir sektördür.

Türkiye'nin tarım politikası içsel ve dışsal etkilerle zaman içinde amaçlar, ilkeler ve uygulanan önemlerle birlikte değişime uğramıştır (Eraktan, 2006). Geçmiş yıllarda gelişmiş ülkelerin tarımsal destekleme politikaları çiftçileri büyük ölçüde sübvans etmiştir. Fakat günümüze yaklaşıldığında bu politikalar Avrupa Birliği (AB) ve Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) çeşitli reformlar ile desteklemelerin Yeni Zelanda'da olduğu gibi oldukça düşük verilmesine yöneliktir (Latruffe vd. 2013). Türkiye ise belirli bir düzeyde tarıma destek sağlayan, daha az korumacı ülkeler arasında yer alan bir politika belirlemiştir ve 2002 ile 2018 yılları arasında destekler reel değer üzerinden hesaplama yapıldığında TL cinsinden 2.6 kat artmıştır (Yüceer vd. 2020). Tarımsal destekler 2020 yılında ise 21.9 milyar TL'dir. Bu destekler içerisinde alan bazlı destekler 4.5 milyar TL, fark ödeme desteği 5.3 milyar TL, hayvancılık destekleri 7.8 milyar TL, tarımsal sigorta hizmetleri 1.4 milyar TL, telafi edici ödemeler 288 milyon TL, diğer tarımsal amaçlı destekler 1.5 milyar TL ve kırsal kalkınma destekleri 813 milyon TL olmuştur (Tarım ve Orman Bakanlığı,

2022). Sonuç itibarıyla önemli tarım politikası araçlarından biri olan tarımsal desteklemelerin yeri ve öneminin zaman içerisinde artmasıyla (Oğul, 2022) tarımsal destekleme politikalarının gelişimini incelemek son derece önemlidir.

Bu araştırmanın amacı; 2000-2020 yılları arasında "Tarım Politikaları" alanında yapılmış bilimsel yayınları "Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle" incelemek ve tarımsal destekleme politikaları konusunda yapılan çalışmaların zamansal evrimi ile literatürdeki durumunu ortaya koymaktır. Araştırma sonucunda Dünyada ve Türkiye'de tarımsal desteklemeler konusunda yapılan çalışmalar incelenmiş, araştırma konularına göre yorumlanmış ve çeşitli açılardan değerlendirilmiştir. Yapılan araştırmalar neticesinde benzer bir çalışmaya rastlanılmaması konunun özgünlüğünü arttırmaktadır. Ayrıca çalışılan konular arasındaki boşluk ve eksiklikler belirlenerek daha sonra bu konuda yapılabilecek akademik çalışmalar için öneriler sunulmuştur.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmada 2000-2020 yılları arasında özet, anahtar kelime ve başlık bölümlerinde "agricultural policy" ve "subsidy" veya "support" terimlerini içeren makalelerin bibliyometrik analizinin yapılması amaçlanmıştır. Bibliyometrik analizin görselleştirilmesi için VOSviewer (1.6.15) adlı paket program kullanılmıştır.

Bibliyometrik analiz yöntemi, belirli bir bilimsel araştırma konusundaki nitel ve nicel değişiklikleri belirlemek, daha önce konuyla ilgili yapılmış yayınların profilini oluşturmak ve bir disiplin içerisindeki eğilimleri ortaya koymak için yapılan istatistiksel yöntemlerin uygulamasından oluşur (De Bakker vd. 2005). Yöntemin amacı; bilimsel yayınları değerlendirerek sonuçları politika yapıcılara, bilim insanlarına veya diğer paydaşlara sunmaktır ve bu da yöntemi değerli kılmaktadır (Ellegaard ve Wallin, 2015). Bu yöntem ile incelenen konular, bu konular hakkında çalışan yazarlar, ülkeler veya yayın türlerine göre dağılımları istatistiksel olarak analiz edilerek, elde edilen sonuçlar doğrultusunda belirli bir disipline ait genel durumun ortaya konmasına olanak sağlamaktadır. Ek olarak çalışılan disipline olan

ilgiyi, o disiplin hakkında belirli konulara olan eğilimi ve eğilim değişimlerini de gözlemlemeyi mümkün kılmaktadır (Zeren ve Kaya, 2020). Yöntemin kullanılabilmesi için ilgili alanda yeterli sayıda bilimsel yayının yayınlanması gerekmektedir (Ellegaard ve Wallin, 2015). Bu durumda yöntem büyük hacimli bilimsel verileri araştırdığı için belirli konuların gelişimi ile ilgili nüansların ortaya çıkmasını ve o konuda ortaya çıkacak yeni alanlara da ışık tutmaktadır (Donthu vd. 2021).

Bu araştırmada bibliyometrik analiz yönteminin görselleştirilmesi için VOSviewer (1.6.15) adlı paket program kullanılmıştır. VOSviewer, ağ verilerine dayalı haritalar oluşturmak ve bu haritaları görselleştirmek için kullanılan bir yazılım aracıdır (Van Eck ve Waltman, 2010). Görselleştirmenin amacı, verilerin temel yönlerini görselleştirerek büyük hacimli ve karışık verileri nispeten daha kolay bir şekilde analiz edilmesidir (Van Eck ve Waltman, 2014). Ayrıca VOSviewer ile elde edilen veriler görselleştirilerek araştırmacılara daha sağlıklı bilgiler ve görsel metalar sunulmaktadır (Gürdin, 2020).

Bu makalede, VOSviewer programı ile literatür haritalı bir şekilde görselleştirilmeye çalışılmıştır.

Tablo 1. Bibliyometrik analiz sürecinin aşamaları

Sürecin Aşamaları	Seçim Kriteri	Sonuç
1. Arama Kriteri	Araştırmacılar tarafından veri tabanlarında tarım politikası konusunda kullanılan terimlerin araştırılması ve analizi Elde edilen verilerin konuya göre uygunluğunun analizi Seçilen bilimsel yayınların özellikleri ve yayın döneminin belirlenmesi	Başlık, özet ve anahtar kelimeler (“agricultural policy”) ve (subsidy*) veya (support*)
2. Veri Tabanının Seçimi	Scopus veri tabanında bulunan bilimsel yayınların miktarlarının belirlenmesi	Scopus- 1234 bilimsel yayın
3. Veri Analizi	Bibliyometrik analizin görselleştirilmesi	VOSViewer

ARAŞTIRMA BULGULARI

Tarım politikası ile ilgili yapılan araştırmalar için Scopus veri tabanından elde edilen verilere göre; 2000-2020 yılları arasında “title-abstract-keyword” agricultural policy veya “topic” subsidy ve support şeklinde arama yapılmıştır. Bu aramalar sonucunda toplam 1234 adet bilimsel yayına erişilmiştir. Bu yayınların %83.95 makale, %8.10 bildiri, %5.83 derleme, %0.73 not, %0.57

Araştırmada Web of Science veri tabanından konuyla ilgili tarama yapıldığında 1098 bilimsel yayın çıkarken; Scopus veri tabanından 1234 bilimsel yayın çıkmaktadır. Dolayısıyla Scopus’tan konuyla ilgili daha fazla sayıda bilimsel yayın taranıyor olması sebebiyle Scopus veri tabanı tercih edilmiştir.

Bibliyometrik analiz süreci üç ana aşamadan oluşmaktadır; arama kriterlerinin belirlenmesi, veri tabanının seçimi ve veri analizidir (Duque-Acevedo vd. 2020). İlk aşama arama kriterlerinin belirlendiği aşamadır. Bu aşamada araştırmacılar veri tabanında tarım politikası konusunda kullanılan terimler araştırılarak belirlenmiştir. Ardından elde edilen veriler konunun uygunluğuna, bilimsel yayınların özelliklerine ve yayın dönemine göre belirlenmiştir. İkinci aşamaya gelindiğinde arama kriterlerine uygun bilimsel yayınların veri tabanlarına göre seçerek yayın sayısının belirlenmesidir. Son aşama olan üçüncü aşama ise verilerin analiz edilerek görselleştirilmesidir. Tarım politikası konusu ile potansiyel olarak ilişkisi olan bilimsel yayınların bibliyometrik analiz sürecinin aşamaları Tablo 1’de verilmiştir.

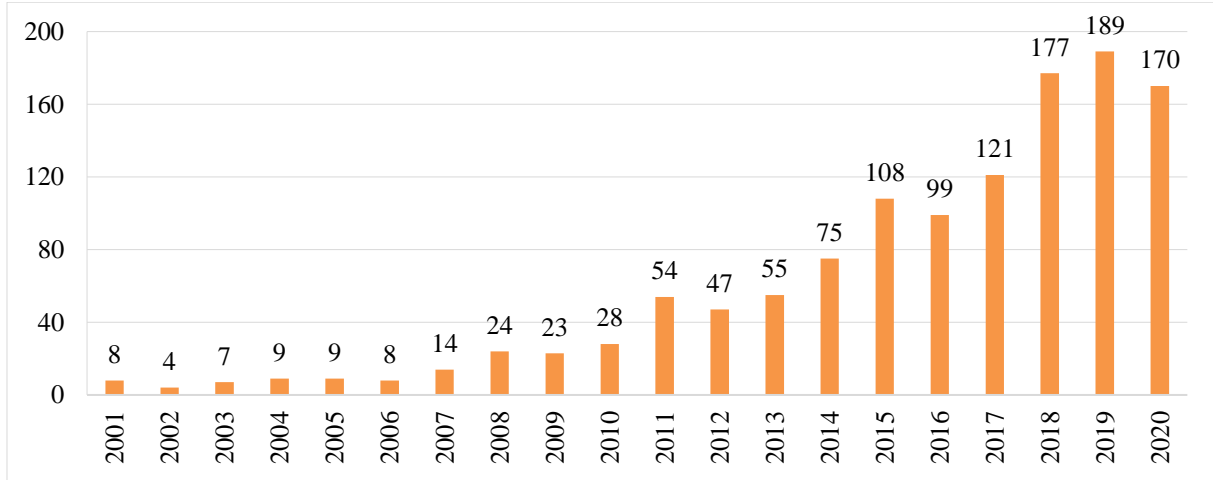
düzeltilme aşamasında, %0.49 kitap bölümü, %0.16 veri kâğıdı, %0.08 editör ve %0.08 kısa anketir.

Söz konusu bilimsel yayınların 2000-2020 dönemi arasında yıllar itibariyle dağılımı Grafik 1’de verilmiştir. Grafik 1’de görüldüğü gibi tarım politikası konusu ile ilgili bilimsel yayınlar dönem dönem artarak çalışma alanı bulduğu gözlemlenmiştir. En çok bilimsel yayınların üretildiği yıl 189 adet ile 2019 yılı iken en az

yayının üretildiği yıl ise 4 adet ile 2002 yılıdır. Sonuç olarak çalışma alanı olarak tarım politikası

konusunun son yıllarda oldukça önem kazandığı söylenebilir.

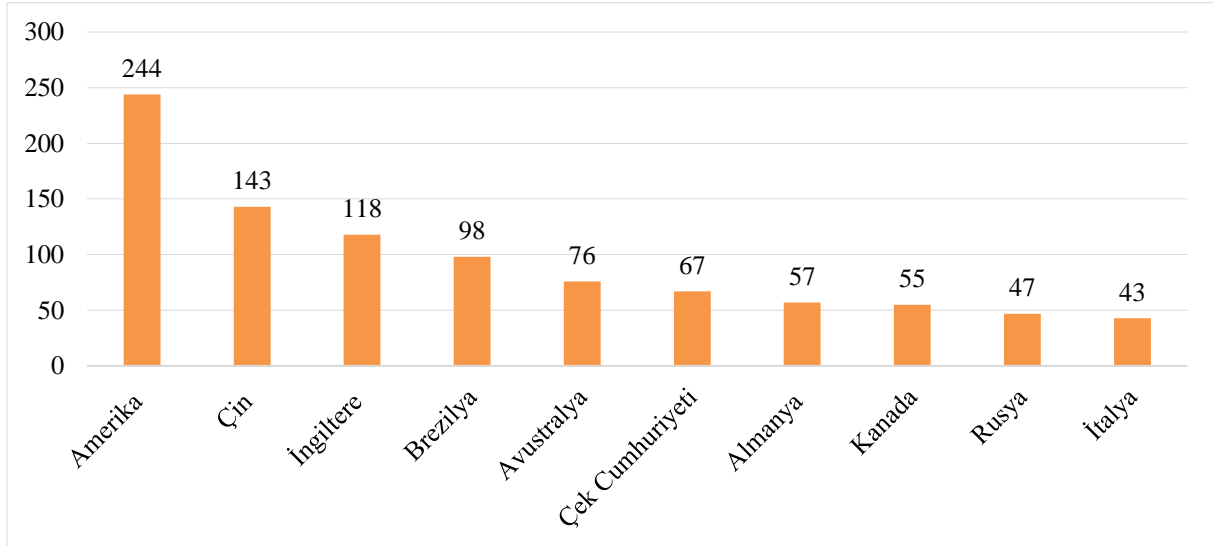
Grafik 1. 2000-2020 dönemine ait tarım politikası ile ilgili bilimsel yayınların yıllara göre dağılımı (adet)

Bilimsel yayınlar ile tarım politikası literatürüne katkı sunan araştırmacıların, coğrafi açıdan incelemesi Grafik 2'de sunulmuştur. Literatüre katkı yapan 111 ülke bulunmaktadır fakat grafikte ilk 10 ülkeye yer verilmiştir. Bilimsel yayın sayısı bakımında ilk sıralarda Amerika ve Çin yer almaktadır ve bu ülkeler tarım ürünleri

piyasalarında önemli bir yere sahip ülkeler arasındadır. Türkiye ise 8 adet bilimsel yayın ile 46. sırada yer almaktadır. Çin ve Amerika tarım sektöründe önemli bir yere sahip olan ülkeler arasında olması sebebiyle bilimsel yayınların da fazla olması beklenen bir sonuçtur.

Grafik 2. 2000-2020 yılları arasında tarım politikası ile ilgili bilimsel yayınların ülkelere göre dağılımı (adet)

Küme büyüklükleri anahtar kelimelerin kullanım fazlalığını göstermektedir., Küme renkleri anahtar kelimelerin bir arada kullanıldığı anlamına gelmektedir. Kümeler arasında yer alan çizgiler ise anahtar kelimelerin birbirleri ile ilişki içerisinde olduklarını göstermektedir. Şekil 1'de

görüldüğü gibi tarım politikası ile birlikte sıklıkla kullanılan kavramlar gıda güvenliği, tarımsal üretim, doğrudan ödemeler, ticaret, iklim, model, fiyat, çevresel tarım politikası ve politika yapıcılar olarak tespit edilmiştir.

Seçim Kriteri

Araştırmanın bu aşamasından itibaren bilimsel yayınlar tarımsal destekleme politikaları ile doğrudan ilgili olanlara erişmek için daha da rafine edilerek 139 yayına indirgenmiştir. Ancak çalışmada tarım destekleme politikalarının etki değerlendirilmesi konusuna doğrudan odaklanan yayınların incelenmesi amaçlandığı için 2000 ile 2020 yılları arasında İngilizce yazılmış, hakemli dergilerde yayınlanan makaleler ve derlemelerden oluşturularak 28 bilimsel yayın ile sınırlandırılmıştır. Bu seçim kriteri yöntemi Kremmydas vd. (2020) araştırmasına dayanarak yapılmıştır.

Tablo 3'te 2000 ve 2020 yılları arasında yayınlanan 28 adet makale ve derleme yayınlarının incelenmesi yapılarak araştırmaların zamansal evrimi ortaya konulmuştur. Scopus veri

Tablo 3. İncelenen yayınların listesi

Çalışmanın Yazar(lar)ı	Çalışmanın Basım Yılı	Çalışmanın Başlığı	Çalışmanın Amacı
Ahmed, Mohamed ve Zaki	2020	An economic study of the effect of agricultural policies on vegetable oils in Egypt	Mısır'da tarım politikalarının bitkisel yağlar üzerindeki etkisini ölçmek
Borawski, Guth, Truskowski, Zuzek, Borawska, Mickiewicz, Szymanska, Harper ve Dunn	2020	Milk price changes in Poland in the context of the common agricultural policy	OTP kapsamında verilen desteklerin süt fiyatları üzerindeki etkisi tespit etmek
Gohin ve Zheng	2020	Reforming the European common agricultural policy: from price & income support to risk management	OTP reformlarının piyasa ve refah üzerindeki etkilerini değerlendirmek
Guth, Smedzik-Ambrozy, Czewski ve Stepień	2020	The economic sustainability of farms under common agricultural policy in the European union countries	OTP kapsamında verilerin sübvansiyonların tarım işletmelerinin ekonomik sürdürülebilirliği üzerindeki etkisi belirlemek
Michels, Möllmann ve Musshoff	2020	German farmers' perspectives on direct payments in the common agricultural policy	OTP kapsamında verilen doğrudan ödemelere karşı çiftçilerin görüşlerinin belirlenmesi
Morkunas ve Labukas	2020	The evaluation of negative factors of direct payments under common agricultural policy from a viewpoint of sustainability of rural regions of the new EU member states: evidence from Lithuania	Litvanya'nın kırsal sürdürülebilirliğine ilişkin OTP kapsamındaki doğrudan ödemelerin olumsuz sonuçlarını belirlemek ve değerlendirmek
Noll, Lauk, Gaube ve Wiedenhofer	2020	Caught in a deadlock: small ruminant farming on the Greek island of Samothrace. The importance of regional contexts for effective EU agricultural policies	Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin sürdürülebilir gelişimi bakımından tarım politikalarının önemini belirlemek
Shikur	2020	Agricultural policies, agricultural production and rural households' welfare in Ethiopia	Tarım politikasının tarımsal büyüme ve kırsal hanelerin sosyal refahı üzerindeki makroekonomik etkilerini değerlendirmek

tabanında sınırlı düzeyde bilimsel yayınların olması sebebiyle Türkiye'de yapılmış çalışmalara rastlanılmamıştır. Fakat Türkiye'deki durumu inceleyebilmek adına Tablo 4'te 2008 ile 2020 yılları arasında Türkiye'de konuyla ilgili yapılmış 17 tane çalışmaya yer verilmiştir.

Tablo 2. Arama Sonuçlarının Rafine Edilmesi Süreci Aşamaları

Sıra	İnceleme Alanları	Bilimsel Yayın Sayısı
1	Tarım Politikaları	1 234
2	Tarımsal Destekleme Politikaları	139
3	Etki Değerlendirmesi Konulu Çalışmalar	28

Tablo 3 (Devam). İncelenen yayınların listesi

Çalışmanın Yazar(lar)ı	Çalışmanın Basım Yılı	Çalışmanın Başlığı	Çalışmanın Amacı
Lazikova, Bandlerova, Rumanovska, Takac ve Lazikova	2019	Crop diversity and common agricultural policy-the case of Slovakia	OTP kapsamında verilen desteklerin ürün çeşitliliği üzerindeki etkisini belirlemek
Markopoulos	2019	Common agricultural policy and local economy and development in the region of eastern Macedonia- Thrace (Greece)	OTP kapsamında verilen desteklerin incelenen bölgedeki tarımsal üretim ve kırsal alanın ekonomisi üzerine etkisi incelemek
Smedzik-Ambrozy, Guth, Stepien ve Brelik	2019	The influence of the European union's common agricultural policy on the socio-economic sustainability of farms (the case of Poland)	OTP Polonya'daki çiftliklerin sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik düzeyi üzerindeki etkisini belirlemek
Takayama, Hashizume ve Nakatani	2019	Impact of direct payments on agricultural land use in less-favoured areas: evidence from Japan	Doğrudan ödemelerin daha az tercih edilen tarım arazileri üzerinde kullanımı ve çiftçi sayıları üzerindeki etkisi
Wang, Manjur, Kim ve Lee	2019	Assessing socio-economic impacts of agricultural subsidies: a case study from Bhutan	Tarımsal desteklerin tarım işletmeleri üzerindeki sosyo-ekonomik etkilerini incelemek
Wu, Wang ve Miao	2019	Fertilizer use in China: the role of agricultural support policies	Çin'in tarımsal destekleme politikalarının gübre kullanımı üzerindeki etkisini ortaya koymak
Lehtonen ve Niemi	2018	Effects of reducing EU agricultural support payments on production and farm income in Finland	OTP kapsamında verilen tarımsal desteklerin süt ve sığır eti sektörü üzerindeki etkisi
Corrak, Diaz, Monagaz ve Garcia	2017	Agricultural policies and their impact on poverty reduction in developing countries: lessons learned from three water basins in Cape Verde	Kırsal alanda yaşayan insanların yoksulluğunun azaltılmasında tarım politikalarının rolünü analiz etmek
Mishra ve Cooper	2017	Impact of farm programs on farm households in the us	Tarımsal desteklerin hane halkı harcamaları üzerindeki etkisinin incelenmesi
Boysen, Jensen ve Matthew	2015	Impact of EU agricultural policy on developing countries: a Uganda case study	OTP'nin kalkınma ve yoksulluk üzerindeki etkisini incelemek
Nemethova, Dubcova ve Kramarekova	2014	The impacts of the European union's common agricultural policy on agriculture in Slovakia	AB OTP Slovakya tarımı üzerindeki etkisi incelemek
Kazukauskas, Newman ve Sauer	2013	The impact of decoupled subsidies on productivity in agriculture: a cross-country analysis using microdata	Fark ödemesi desteğinin tarımsal işletmelerin üretkenlikleri üzerine etkisi
Latruffe, Dupuy ve Desjux	2013	What would u farmers' strategies be in a no-cap situation? An illustration from two regions in France	AB'de OTP kapsamında verilen desteklerin kaldırılması durumunda üreticilerin 10 yıl içerisinde tarımsal üretime devam edip etmeyecekleri sorusunun cevabını bulmak
Moro ve Sckokai	2013	The impact of decoupled payments on farm choices conceptual and methodological challenges	Fark ödemesi desteğinin üreticilerin üretim kararları üzerindeki etkisini ortaya koymak
Khai ve Yabe	2012	Effect of agricultural policy on rice farmers in Vietnam	Tarım politikalarının Vietnam'daki pirinç çiftçileri üzerindeki etkililiğini ve etkilerini
Rancheva ve Bencheva	2012	Effects and perspectives of the impact of common agricultural policy /cap/ on the development of farms in Bulgaria	OTP kapsamında verilen tarımsal desteklerin Bulgaristan tarım sektörü üzerindeki etkileri
Viaggi, Raggi ve Paloma	2011	Farm-household investment behaviour and the cap decoupling: methodological issues in assessing policy impacts	Fark ödemesi desteklerinin yatırım davranışları üzerine etkisini incelemek

Tablo 3 (Devam). İncelenen yayınların listesi

Çalışmanın Yazar(lar)ı	Çalışmanın Basım Yılı	Çalışmanın Başlığı	Çalışmanın Amacı
Mala, Cervena ve Antouskova	2011	Analysis of the impacts of common agricultural policy on plant production in the Czech Republic	OTP kapsamında verilen sübvansiyonların bitkisel üretim üzerine etkisi
Breen, Hennessy ve Thorne	2005	The effect of decoupling on the decision to produce: an Irish case study	Fark ödemesi desteğinin tarımsal işletmeler üzerindeki etkisi ve sonrasında üretime devam etme kararları üzerine etkisini incelemek
Young ve Westcott	2000	How decoupled is U.S. Agricultural support for major crops	Tarımsal desteklerin tarımsal üretim üzerine etkisini incelemek

Tablo 4. Türkiye’de incelenen yayınların listesi

Çalışmanın Yazar(lar)ı	Çalışmanın Basım Yılı	Çalışmanın Başlığı	Çalışmanın Amacı
Eroğlu, Bozoğlu ve Bilgiç	2020	The impact of livestock supports on production and income of the beef cattle farms: a case of Samsun province, Türkiye	Hayvancılık desteklerinin sığır eti üretimi ve gelirleri üzerindeki etkisinin tespit edilmesi
Özalp	2019	Damızlık küçükbaş hayvancılıkta destekleme politikalarının işletmelere etkisi: batı Akdeniz bölgesi politika analizi matrisi yaklaşımı	Küçükbaş hayvancılık işletmelerinin süt üretiminde özel karlılığının hesaplanması yolu ile uygulanan devlet politikalarının Batı Akdeniz Bölgesinde üretici açısından etkinliğinin o andaki düzeyini ortaya koymak
Yalçın	2019	Yağlık zeytin üretimine yönelik politikaların etki değerlendirme analizi- İzmir örneği	Yağlık zeytin ve zeytinyağına yönelik destekleme politikalarının üretici kararları üzerindeki etki derecesinin belirlenmesi,
Demirdöğen ve Olhan	2018	The timing impact of agricultural support policies on farmers' stated intentions in Türkiye	Tarımsal destekleme politikalarının Türkiye’deki çiftçilerin niyetleri üzerinde zamanlamanın etkisinin ortaya konulması
Doğan	2018	Türkiye’de fark ödemesi desteklerinin seçilmiş bazı tarım ürünlerine etkileri	Fark ödemesi desteğinin aspir, ayçiçeği, kolza ve soya üreticilerinin üretim kararlarında prim ödeme desteklerinin ve cari fiyatların etkisi
Gül Yavuz, Miran, Bahadır Gürer, Yürekli Yüksel ve Demir	2016	Buğday, dane mısır ve çeltik üretiminde fark ödemesi desteklerinin etkisi	Farklı destekleme yöntemlerinin etkisi dikkate alınarak arz fonksiyonun tahmin edilmesi
Işık ve Bilgin	2016	The effects of agricultural support policies on agricultural production: the case of Türkiye	Tarımsal destek politikalarının tarım üzerine etkilerini incelemek
Tan, Bınarcı ve Everest	2016	Ayçiçeği üreticilerinin mevcut tarımsal desteklerden memnuniyet düzeyini etkileyen faktörlerin analizi: Edirne ili Lalapaşa ilçesi örneği	Çiftçilerin mevcut tarımsal desteklerden memnuniyet durumlarını etkileyen faktörler araştırılması
Tan, Tan, Everest ve Hasdemir	2016	Agricultural support policies and public budgeting in Türkiye	Türkiye’deki tarımsal desteklerin kamu bütçesindeki payının incelenmesi
Tan, Ortan ve Everest	2014	Uygulamada olan tarım politikaları kapsamında Çanakkale’nin mevcut durumunun incelenmesi üzerine bir araştırma	Türkiye’de uygulanan destekleme politikaları kapsamında Çanakkale’nin mevcut durumunun incelenmesi
Özudoğru, Miran, Taşkaya Top ve Uçum	2015	Pamuk, ayçiçeği, soya üretiminde fark ödemesi desteklerinin etkisi	Farklı destekleme yöntemlerinin etkisi dikkate alınarak arz fonksiyonun tahmin edilmesi

Tablo 4 (Devam). Türkiye’de incelenen yayınların listesi

Çalışmanın Yazar(lar)ı	Çalışmanın Basım Yılı	Çalışmanın Başlığı	Çalışmanın Amacı
Bayramoğlu, Oğuz, Arısoy ve Karakayacı	2014	Türkiye’de uygulanan tarımsal desteklerin tarım işletmelerinin ekonomik sürdürülebilirliğine etkisi Konya ili örneği	Tarım işletmelerinin ekonomik sürdürülebilirlikleri ve buna kamu desteklerinin etkisi incelenmesi
Erdal, Erdal ve Gürkan	2013	Türkiye’de uygulanan tarımsal desteklerin üretici açısından değerlendirilmesi (Kahramanmaraş ili örneği)	Türkiye’de uygulanan tarımsal desteklemelerin üreticiler açısından değerlendirilmesi
Aksoy, Terin ve Keskin	2012	Türkiye süt sığırcılığında ve destekleme politikalarının bölgesel etkileri üzerine bir araştırma	Türkiye süt sığırcılığında ıslah ve destekleme politikalarının bölgesel etkinliklerinin belirlenmesi
Semerci, Kaya, Şahin ve Çıtak	2012	Türkiye’de yağlı tohumlar üretiminde uygulanan destekleme politikalarının ayçiçeği ekim alanları ve üretici refahı üzerine etkisi	Trakya’daki tarım işletmelerinde alan bazlı destekler ile fark ödeme desteğinin üretici gelirine yansımaları incelenmesi
Demir	2009	Destekleme politikalarının hayvancılık sektörü üzerine etkilerinin bölgesel karşılaştırmalı analizi	Mevcut hayvancılık destekleme politikalarının başarısında etkili olan faktörleri Batı Marmara Bölgesi ile Kuzeydoğu Anadolu Bölgeleri arasındaki farklılıklar da dikkate alınarak karşılaştırmalı olarak ortaya koymak
Erdal ve Erdal	2008	Türkiye’de tarımsal desteklemeler kapsamında prim sistemi uygulamalarının etkileri	Kütlü pamuk, yağlık ayçiçeği, soya fasulyesi, kanola, dane mısır ve aspir ürünlerin üretim alanı, fiyatları ve destekleme prim ödemeleri arasındaki ilişkiyi analiz etmek

Tarımsal Üretim Üzerine Etki Değerlendirmesi

Tarımsal destekleme politikaları hakkında literatür oldukça zengindir ve 2000 yılından günümüze kadar tarımsal destekleme politikaları alanında çok sayıda çalışma yapılmıştır (Gohin ve Zheng, 2020; Takayama vd. 2019; Wu vd. 2019; Lehtonen ve Niemi, 2018; Mishra ve Cooper, 2017; Viaggi vd. 2011; Breen vd. 2005; Young ve Westcott, 2000). Literatürde yer alan çalışmaların büyük bir bölümünün tarımsal destekleme politikalarının tarımsal üretim üzerindeki etkisini analiz etmeye yönelik olduğu gözlemlenmiştir (Young ve Westcott, 2020; Lehtonen ve Niemi, 2018; Kazakauskay vd. 2013). Etki değerlendirmesi yapan çalışmalar şu şekilde özetlenebilir: desteklemeler ekim alanlarını dolayısıyla da tarımsal üretimi artırmıştır (Breen vd. 2005; Young ve Westcott, 2000). Desteklemeler İrlanda’da süt üretkenliğini artırmıştır (Kazakauskas vd. 2013); Türkiye’de desteklemeler yağlık zeytin ve zeytinyağı (Yalçın,

2019) ile buğday ve dane mısır üretiminde arzı arttırıcı yönde etkiye sahiptir (Yavuz vd. 2016).

Tarımsal destekleme politikası araçlarının tarımsal üretim odaklı olmasının önemli görülmesine karşın Viaggi vd. (2011) araştırmalarında desteklemelerin üretim alanı veya üretim miktarı üzerinde etkisinin olmadığını tespit etmiştir. Nemethova vd. (2014), desteklemelerin tarımsal arazi varlığında düşüşe sebep olduğunu; Khai ve Yabe (2012) ise Vietnam’daki pirinç yetiştiricilerinin verimli bir yetiştiricilik yapamadıklarından dolayı desteklemelerin üretim miktarı üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Türkiye’de yapılan çalışmalarda ise çeşitli ürünlerin üretiminde fark ödemesi desteğinin arzı arttırıcı yönde etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir (Erdal ve Erdal 2008; Semerci vd. 2012; Özudoğru vd. 2015; Yavuz vd. 2016).

Tarımsal Sürdürülebilirlik Üzerine Etki Değerlendirmesi

Çalışma kapsamında tarımsal desteklerin sürdürülebilirlik üzerine etkileri de ele alınmıştır. Buna göre Polonya'da desteklerin tarım sektörünün ekonomik sürdürülebilirlik düzeyini iyileştirdiği, ancak mevcut haliyle çiftliklerin sosyal sürdürülebilirliğine hizmet eden yeterli bir araç olmadığı tespit edilmiştir (Smedzik-Ambrozy vd. 2019). Morkunas ve Labukas (2020) yaptıkları çalışmada sürdürülebilirlik konusu ilgili en önemli olumsuz faktörler; yüksek arazi fiyatları, ekili ürün çeşitliliğinin azalması, arazilerin bozulması ve çiftçilerin mali borçlarının olması olduğu tespit edilmiştir. Arazi fiyatlarının yüksek olması ve çiftçilerin borçlarının artması ülke ekonomilerinin finansal durumları ile açıklanmaktadır. Ekilen ürün çeşitliliğinin azalmasının sebebi olarak ise doğrudan gelir desteği gösterilebilir ve tarımsal arazilerin bozulmasının sebebinin ise yoğun bir biçimde yapılan tarımsal üretimdir.

Üretici Kararları ve Yatırım Davranışları Üzerine Etki Değerlendirmesi

Çiftçiler üretimlerini ne miktarda ve hangi yöntem ile üreteceklerine karar vermektedirler. Bu bağlamda desteklemeler çiftçilerin karar vermelerinde etkili olacak faktörlerden bir tanesidir. Desteklemelerin çiftçilerin kararları ve çiftçilerin üretim devamlılığı üzerine etkileri incelenen bir diğer araştırma konuları arasındadır. Japonya'da yapılan çalışmada desteklemelerin üretim devamlılığını sağlamada teşvik edici olduğu tespit edilirken (Takayama vd. 2019); İrlanda'da yapılan çalışmada fark ödemesi desteğinin çiftçiler üzerinde bir itici güç olmasına rağmen çiftçilerin üretime devam etme konusunda isteksiz oldukları tespit edilmiştir (Breen vd. 2005). Türkiye'de yapılan çalışmalarda ise; Yalçın (2019), zeytinin çok yıllık bitki olması sebebiyle desteklerin çiftçilerin yağlık zeytin üretip üretmeme kararını çok fazla etkilemediğini belirtirken; Doğan (2018), ayçiçeği üreticilerinin kararlarında fark ödemesi desteğinin etkisi istatistiksel olarak önemli bulunmuştur. Sonuç olarak çiftçilerin karar alma aşamasında desteklemelerin farklı ürünler üzerinde farklı etkilerinin olduğu tespit edilmiştir dolayısıyla

üretici kararlarını da farklı şekillerde etkileyeceği düşünülmektedir.

Çiftçilerin tarım sektörüne yapacakları yatırım davranışlarını belirlemede uygulanan tarımsal destekleme politikalarının ve gelecekteki destekleme politikaları çiftçiler üzerindeki etkisi önemli bir diğer araştırma alanlarında birisidir. Latruffe vd. (2013) tarla bitkileri, süt ve süt ürünleri ile sığır eti üreticileri ile yaptıkları çalışmada Ortak Tarım Politikası kapsamında verilen destekler kaldırılırsa üretime devamlılık sağlamazken, desteklemeler devam ederse on yıl içerisinde tarım sektörüne yatırım yaparak üretime devam edeceklerini tespit etmiştir.

Üretici Refahı Üzerine Etki Değerlendirmesi

Tarım, kırsal ekonomilerin ana itici gücüdür, bu nedenle sürdürülebilir kırsal kalkınmayı teşvik etmeye ve dolayısıyla yerel toplulukların yaşam koşullarını iyileştirmeye ve gelirlerini arttırmaya ihtiyaç vardır (Corral vd. 2017). İncelenen literatür kapsamında desteklemelerin çiftçi refahı, gelir ve yoksulluk üzerine etkisi diğer bir araştırma konuları arasındadır. Tarım politikalarının gelir seviyesi düşük olan ve yoksul olarak tanımlanan çeltik yetiştiricileri üzerinde kısmen de olsa etkili olduğu belirtilmiştir (Khai ve Yabe 2012). Fakat Wu vd. (2019) araştırmasında düşük gelir grubuna sahip olan çiftçilerin tarımsal desteklere gelir seviyesi yüksek olan çiftçilere göre eşit erişime sahip olmadığını tespit etmiştir. Guth vd. (2020) çalışmasında tarımsal desteklerin işletmelerin gelirlerinin artırarak tarım dışı sektörde çalışanların gelirlerine ulaşmasına katkı sağladığını ortaya koymuştur ve Corral vd. (2017) araştırmasında tarım politikalarının genel olarak yoksulluğu azalttığını ortaya koymuştur. Desteklemelerin tarımsal işletmelerin finansal durumunu etkilemesinin bir yolu, üreticilerin hane halkı harcamaları üzerine olan etkisidir. Mishra ve Cooper (2017) yaptıkları çalışmada desteklerin tarım işletmelerinin finansmanı üzerine etkisinin az olduğu ve hane halkı harcamaları üzerine olumsuz etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ

Bu makale, tarımsal destekleme politikaları konusundaki bilimsel yayınların, yıllar itibariyle

yayın sayılarındaki değişimi ülkelere göre dağılımını, sık kullanılan anahtar kelimelerin ve temaların genel bir değerlendirilmesini ortaya koymaktır. Tarım politikası literatürünün durumu ile ilgili olarak 2016 yılından sonra yayınların sayısında önemli ölçüde bir artış olduğu görülmüştür. Türkiye’de sınırlı düzeyde bilimsel yayınların olması sebebiyle Scopus veri tabanında Türkiye’de yapılmış çalışmalara rastlanılmamıştır. Sistematik olarak ve sınırlandırılarak incelenen literatür derlemesinde ana temalar; tarımsal desteklerin üretim miktarı, ekim alanı, üretici kararı, refah, tarım sektörüne yatırım istekliliği, hane halkı harcamaları, üretim devamlılığı, kalkınma ve yoksulluk üzerine etkileri olmuştur. Yapılan araştırma neticesinde her ülkenin destekleme politikalarının; tarımsal üretim, tarımsal sürdürülebilirlik, üreticilerin kararları ve yatırım davranışları ile üreticilerin refahı üzerinde farklı etkilerinin olduğu ortaya konulmuştur. Destekleme politikalarını her ülke kendi özelinde değerlendirerek, iç şartlarına uygun olarak primleri, ürünleri ve desteklerin verilmiş şekillerini belirlemelidir. Ayrıca bu ana temalar gelecekte yapılacak çalışmalar için bir inceleme alanı olarak önerilebilir.

Desteklemelerin üretimi etkileyebileceği mekanizmaları anlamak gelecekte çalışmalara katkı sağlayabilmek için oldukça önemlidir. Bu bağlamda araştırmacılar odaklanılan makale veya derlemeleri inceleyebilir ya da aynı konu üzerinde ileride yapılacak bir inceleme için ayrıntılı literatür derlemesine devam edebilir. Desteklemelerin toplam maliyetlerini ve faydalarını analitik olarak ele alacak bir refah analizi ile politika yapımcıların en uygun ödemeyi belirlemesine olanak tanıyacağı düşünülmektedir. Türkiye için yapılan çalışmaların incelenmesi sonucu, tarımsal desteklerin tamamen kaldırılması durumunda Türk tarım sektörünün gelecekte ne şekilde etkilenebileceği üzerine bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla bu tür araştırmalar devlet desteklerinin çiftçilerin kararlarında önemli bir rol oynayıp oynamadığını netleştirmeye yardımcı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Ahmed, E. A. E., Mohamed, W. A., and Zaki, E. M. 2020. An Economic Study Of The Effect Of Agricultural Policies On Vegetable Oils In Egypt. *Plant Archives*, 20(2), 1778-1782.
- Aksoy, A., Terin, M., ve Keskin, A. (2012) Türkiye Süt Sığırcılığında Islah ve Destekleme Politikalarının Bölgesel Etkileri Üzerine Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43(1), 59-64.
- Ataseven, Y., Arısoy, H., Gürer, B., Demirdöğen, A., ve Olhan, N. Ö. E. (2020) Küresel Tarım Politikaları ve Türkiye Tarımına Yansımaları. *Türkiye Ziraat Mühendisliği IX. Teknik Kongresi Bildiriler Kitabı-1*, 11.
- Bayramoğlu, Z., Oğuz, C., Arısoy, H., ve Karakayacı, Z. (2014) Türkiye’de Uygulanan Tarımsal Desteklerin Tarım İşletmelerinin Ekonomik Sürdürülebilirliğine Etkisi: Konya İli Örneği. *TÜBİTAK Projesi*.
- Borawski, P., Guth, M., Truskowski, W., Zuzek, D., Beldycka-Borawska, A., Mickiewicz, B., and Dunn, J. W. (2020) Milk price changes in Poland in the context of the Common Agricultural Policy. *Agricultural Economics*, 66(1), 19-26.
- Boysen, O., Jensen, H. G., and Matthews, A. (2016) Impact of EU Agricultural Policy on Developing Countries: A Uganda Case Study. *The Journal of International Trade & Economic Development*, 25(3), 377-402.
- Corral, S., Díaz, A. S., Monagas, M. D. C., and García, E. C. (2017) Agricultural Policies and Their Impact on Poverty Reduction in Developing Countries: Lessons Learned From Three Water Basins In Cape Verde. *Sustainability*, 9(10), 1841.
- De Bakker, F. G., Groenewegen, P., and Den Hond, F. (2005) A Bibliometric Analysis of 30 Years of Research and Theory on Corporate Social Responsibility and Corporate Social Performance. *Business & Society*, 44(3), 283-317.
- Demir, N. (2009) Destekleme Politikalarının Hayvancılık Sektörü Üzerine Etkilerinin Bölgesel

- Karşılaştırmalı Analizi. Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum.
- Demirdogen, A., and Olhan, E. (2018) The Timing Impact of Agricultural Support Policies on Farmers' Stated Intentions in Türkiye (No. 2038-2018-2975).
- Doğan, H. G. (2018) The Effects on Selected Some Agricultural Crops of Deficiency Payment Supports in Türkiye. Turkish Journal of Agriculture-Food Science and Technology, 6(10), 1455-1462.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., and Lim, W. M. (2021) How To Conduct a Bibliometric Analysis: An Overview and Guidelines. Journal of Business Research, 133, 285-296.
- Duque-Acevedo, M., Belmonte-Ureña, L. J., Cortés-García, F. J., and Camacho-Ferre, F. (2020) Agricultural Waste: Review Of The Evolution, Approaches And Perspectives On Alternative Uses. Global Ecology and Conservation, 22, e00902.
- Ellegaard, O., and Wallin, J. A. (2015) The Bibliometric Analysis Of Scholarly Production: How Great is The Impact?. Scientometrics, 105(3), 1809-1831.
- Eraktan, G. (2006) Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikasında Değişim Doğrultuları ve Türkiye İçin Önemi. Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, Cilt: 5, No: 2, 47-67.
- Erdal, G., Erdal, H., ve Gürkan, M. (2013) Türkiye'de Uygulanan Tarımsal Desteklerin Üretici Açısından Değerlendirilmesi (Kahramanmaraş İli Örneği). International Journal of Social and Economic Sciences, 3(2), 92-98.
- Erdal, G., ve Erdal, H. (2008) Türkiye'de Tarımsal Desteklemeler Kapsamında Prim Sistemi Uygulamalarının Etkileri. GOÜ. Ziraat Fakültesi Dergisi, 25(1), 41-51.
- Eroğlu, N. A., Bozoğlu, M., ve Bilgiç, A. (2020). The Impact of Livestock Supports on Production and Income of The Beef Cattle Farms: A Case Of Samsun Province, Türkiye. Journal of Agricultural Sciences, 26(1), 117-129.
- FAO, (2016) Food and Agriculture Organization of the United Nations. <http://www.fao.org/home/en/> (Erişim Tarihi: 01.08.2020)
- Gohin, A., and Zheng, Y. (2020) Reforming the European Common Agricultural Policy: From price & income support to risk management. Journal of Policy Modeling, 42(3), 712-727.
- Guth, M., Smędzik-Ambroży, K., Czyżewski, B., and Stepień, S. (2020) The Economic Sustainability of Farms under Common Agricultural Policy in the European Union Countries. Agriculture, 10(2), 34.
- Gürdin, B. (2020) Yeşil pazarlamanın bilimsel haritaların görselleştirilmesi tekniğiyle bibliyometrik analizi. Econdor International Academic Journal, 4(1), 203-231.
- Işık, H. B., and Bilgin, O. (2016) The Effects Of Agricultural Support Policies On Agricultural Production: The Case Of Türkiye. In RSEP International Conferences on Social Issues and Economic Studies, 2nd Multidisciplinary Conference Madrid SPAIN 2-4 November (pp. 111-119).
- Kazukauskas, A., Newman, C., and Sauer, J. (2014) The Impact Of Decoupled Subsidies On Productivity in Agriculture: A Cross-Country Analysis Using Microdata. Agricultural economics, 45(3), 327-336.
- Khai, H. V. and Yabe, M. (2012) Effect of agricultural policy on rice farmers in Vietnam. J. Fac. Agr., Kyushu Univ, 57(1), 333-338.
- Kremmydas, D., Athanasiadis, I. N., and Rozakis, S. (2018) A review of agent based modeling for agricultural policy evaluation. Agricultural systems, 164, 95-106.
- Latruffe, L., Dupuy, A., and Desjeux, Y. (2013) What Would Farmers' Strategies Be in A No-CAP Situation? An Illustration from Two Regions in France. Journal of Rural Studies, 32, 10-25.

- Lazíková, J., Bandlerová, A., Rumanovská, Ľ., Takáč, I., and Lazíková, Z. (2019) Crop Diversity and Common Agricultural Policy—The Case Of Slovakia. *Sustainability*, 11(5), 1416.
- Lehtonen, H. S., and Niemi, J. S. (2018) Effects Of Reducing EU Agricultural Support Payments On Production And Farm Income in Finland. *Agricultural and Food Science*, 27(2), 124-137.
- Malá, Z., Červená, G., and Antoušková, M. (2014) Analysis of The Impacts Of Common Agricultural Policy On Plant Production in The Czech Republic. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*, 59(7), 237-244.
- Markopoulos, T. (2019) Common Agricultural Policy and Local Economy and Development in the Region of Eastern Macedonia–Thrace (Greece). *Journal of Engineering Science & Technology Review*, 12(2).
- Michels, M., Möllmann, J., and Musshoff, O. (2020) German Farmers' Perspectives on Direct Payments in the Common Agricultural Policy. *EuroChoices*.
- Mishra, A. K., and Cooper, J. C. (2017) Impact of Farm Programs on Farm Households in The US. *Journal of Policy Modeling*, 39(3), 387-409.
- Morkunas, M., and Labukas, P. (2020) The Evaluation of Negative Factors of Direct Payments Under Common Agricultural Policy from A Viewpoint of Sustainability of Rural Regions of the New EU Member States: Evidence from Lithuania. *Agriculture*, 10(6), 228.
- Moro, D., and Sckokai, P. (2013) The Impact of Decoupled Payments on Farm Choices: Conceptual and Methodological Challenges. *Food Policy*, 41, 28-38.
- Némethová, J., Dubcová, A., and Kramáreková, H. (2014). The Impacts of the European Union's Common Agricultural Policy on Agriculture in Slovakia/Dopady společné zemědělské politiky Evropské unie na zemědělství Slovenska. *Moravian geographical reports*, 22(4), 51-64.
- Noll, D., Lauk, C., Gaube, V., and Wiedenhofer, D. (2020). Caught in a Deadlock: Small Ruminant Farming on the Greek Island of Samothrace. The Importance of Regional Contexts for Effective EU Agricultural Policies. *Sustainability*, 12(3), 762.
- Oğul, B. (2022). Tarımsal Destekler ve Tarımsal Üretim İlişkisi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Ampirik Bulgular. *Tarım Ekonomisi Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 44-56.
- Özalp, M. (2019) Damızlık Küçükbaş Hayvancılıkta Destekleme Politikalarının İşletmelere Etkisi: Batı Akdeniz Bölgesi Politika Analizi Matrisi Yaklaşımı, Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Antalya.
- Özüdoğru, T., Miran, B., Top, B. T., ve Uçum, İ. (2015) Pamuk, Ayçiçeği, Soya Üretiminde Fark Ödemesi Desteklerinin Etkisi. *GTHB Tepge Yayın*, (262).
- Rancheva, E., and Bencheva, N. (2012) Effects and Perspectives of The Impact of Common Agricultural Policy/CAP/On The Development of Farms in Bulgaria. *Journal of Central European Agriculture*.
- Sayın, C., Gülçubuk, B., Bozoğlu, M., Koçak, A., Özalp, A., İlbasmış, O. S. E., ve Ceylan, M. (2015) Türkiye'de Tarımsal Yapıda Değişim ve İzlenen Politikalar. *Türkiye Ziraat Mühendisliği VIII. Teknik Kongresi Bildiriler Kitabı-1*, 9.
- Semerci, A., Yalçın, K., Şahin, İ., ve Çıtak, N. (2012). Türkiye'de Yağlı Tohumlar Üretiminde Uygulanan Destekleme Politikalarının Ayçiçeği Ekim Alanları ve Üretici Refahı Üzerine Etkisi. *Selcuk Journal of Agriculture and Food Sciences*, 26(2), 55-62.
- Shikur, Z. H. (2020) Agricultural Policies, Agricultural Production and Rural Households' Welfare in Ethiopia. *Journal of Economic Structures*, 9(1), 1-21.
- Smędzik-Ambroży, K., Guth, M., Stępień, S., and Brelik, A. (2019). The Influence Of The European Union's Common Agricultural Policy on The Socio-Economic Sustainability of Farms (The Case of Poland). *Sustainability*, 11(24), 7173.

- Takayama, T., Hashizume, N., and Nakatani, T. (2020). Impact of Direct Payments on Agricultural Land Use in Less-Favoured Areas: Evidence From Japan. *European Review of Agricultural Economics*, 47(1), 157-177.
- Tan, S., Bınarcı, S., ve Everest, B. (2016) Ayçiçeği Üreticilerinin Mevcut Tarımsal Desteklerden Memnuniyet Düzeyini Etkileyen Faktörlerin Analizi: Edirne İli Lalapaşa İlçesi Örneği.
- Tan, S., Ortan, Ü., & Everest, B. (2014). Uygulamada Olan Tarım Politikaları Kapsamında Çanakkale'nin Mevcut Durumunun İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. *ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 2(1), 45-54.
- Tan, S., Tan, S. S., Everest, B., & Hasdemir, M. (2016). Agricultural Support Policies and Public Budgeting in Türkiye. *Management Studies*, 4(6), 237-242.
- Tarım ve Orman Bakanlığı, (2022) Tarım ve Orman Bakanlığı 2020 Yılı Faaliyet Raporu. Erişim: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fwww.tarimorman.gov.tr%2FSGB%2FBelgeler%2FBakanl%25C4%25B1k_Faaliyet_Raporlar%25C4%25B1%2FTARIM%2520VE%2520ORMAN%2520BAKANLI%25C4%259EI%25202020%2520FAAL%25C4%25B0YET%2520RAPORU%2520v.pdf&clen=6602935 (Erişim Tarihi: 05.05.2022).
- Topcu, Y. (2008) Çiftçilerin Tarımsal Destekleme Politikalarından Faydalanma İstekliliğinde Etkili Faktörlerin Analizi: Erzurum İli Örneği. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 21(2), 205-212.
- Van Eck, and Waltman, L. (2014) Visualizing bibliometric networks. In *Measuring scholarly impact* (pp. 285-320). Springer, Cham.
- Van Eck, N. J., and Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *scientometrics*, 84(2), 523-538.
- Van Eck, N. J., and Waltman, L. (2013) VOSviewer manual. Leiden: Univeriteit Leiden, 1(1), 1-53.
- Viaggi, D., Raggi, M., and Paloma, S. G. (2011) Farm-household investment behaviour and the CAP decoupling: Methodological issues in assessing policy impacts. *Journal of Policy Modeling*, 33(1), 127-145.
- Wang, S. W., Manjur, B., Kim, J. G., and Lee, W. K. (2019). Assessing Socio-Economic Impacts of Agricultural Subsidies: A Case Study from Bhutan. *Sustainability*, 11(12), 3266.
- Wu, Y., Wang, E., and Miao, C. (2019) Fertilizer Use in China: The Role of Agricultural Support Policies. *Sustainability*, 11(16), 4391.
- Yalçın, M. (2019) Yağlık Zeytin Üretimine Yönelik Politikaların Etki Değerleme Analizi İzmir Örneği, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, İzmir.
- Yavuz, G. G., Miran, B., Gürer, B. B., Yüksel, N. Y., ve Demir, A. (2016) Buğday, Dane Mısır ve Çeltik Üretiminde Fark Ödemesi Desteklerinin Etkisi. *GTHB TEPGE Yayın*, 160.
- Young, C. E., and Westcott, P. C. (2000) How Decoupled is US Agricultural Support For Major Crops? *American Journal of Agricultural Economics*, 82(3), 762-767.
- Zeren, D., ve Kaya, N. (2020) Dijital Pazarlama: Ulusal Yazının Bibliyometrik Analizi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 35-52.